

Липень 2016 р.

Бараннік В.

Екологічна складова енергетичної безпеки: нові глобальні вимоги та завдання для України. Аналітична записка

Однією з основних складових енергетичної безпеки, разом з енергозабезпеченням економіки та населення необхідними для розвитку паливно-енергетичними ресурсами й енергетичною незалежністю є екологічна прийнятність енерговиробництва та енергоспоживання. На сьогоднішній день дана проблема набула глобального характеру і стоїть в переліку основних загроз забезпеченню сталого розвитку ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

<...> Висновки та пропозиції

Екологічна складова енергетичної безпеки України знаходиться на неприйнятно низькому рівні і, безумовно, повинна бути суттєво покращена. В той же час фінансово-економічна ситуація, яка склалася в країні, у першу чергу, із-за тимчасової анексії Росією Автономної Республіки Крим і м. Севастополь й російсько-терористичної агресії на території окремих районів Донецької і Луганської областей, змушує дещо відкласти виконання екологічних цілей розвитку, в тому числі і енергетичної галузі, на більш віддалену перспективу. При цьому, відкладення виконання зобов'язань в рамках імплементації Угод про асоціацію з ЄС та Договору про заснування Енергетичного співтовариства є вимушеним заходом, і при нормалізації ситуації повинні бути виконані в обумовлені терміни та в повному обсязі.

Не зважаючи на вкрай несприятливі умови щодо реалізації більшості сучасних екологічних вимог в енергетичній галузі, Україна взяла на себе цілком амбітні та обґрунтовані міжнародні зобов'язання, в рамках Паризьких Угод, які необхідно виконувати.

Серед основних напрямів забезпечення екологічної прийнятності енерговиробництва та енергоспоживання можна запропонувати:

1. Визначення основних стратегічних орієнтирів розвитку саме в складних сучасних умовах. У першу чергу це передбачає доопрацювання та затвердження Нової Енергетичної Стратегії України, у тому числі, і з врахуванням нових глобальних кліматичними домовленостями.

Зокрема, доцільним є рекомендувати:

Міністерству енергетики та вугільної промисловості:

– активізувати роботу з доопрацювання та подальшого затвердження Енергетичної стратегії України (серед основних питань, які потребують свого вирішення в новій стратегії слід назвати: вибір стратегічного шляху розвитку енергетики України, у тому числі, з врахуванням нових Міжнародних зобов'язань України (Паризькі кліматичні угоди) та формування нового

прогнозного паливно-енергетичного балансу (основними стратегічними орієнтирами такого балансу повинні стати: зменшення частки використання вугілля та суттєве збільшення частки ВДЕ); визначення максимально досяжного рівня енергоефективності та ефективних механізмів його досягнення; визначення концептуального бачення шляхів розвитку енергетики України на більш віддалений термін – до 2050 та 2100 р.);

– винести проект нової Енергетичної стратегії на обговорення й подальше остаточне затвердження;

Міністерству екології та природних ресурсів спільно з Міністерством енергетики та вугільної промисловості:

– підготувати для розгляду у Верховній Раді України базовий Закон про низьковуглецевий (зелений) розвиток України, в якому передбачити основні стратегічні цілі екологоорієнтованого розвитку та головні механізми його досягнення (інституційні реформи (з визначеними термінами, людськими та фінансовими ресурсами) для забезпечення виконання і впровадження природоохоронного законодавства, механізми оподаткування й стимулювання, розподілу повноважень тощо).

2. Коригування прийнятих та прийняття нових планів та програм щодо виконання поставлених стратегічних цілей.

Доцільним є рекомендувати галузевим міністерствам та відомствам України, разом із потужними промисловими підприємствами різних форм власності розробити:

– галузеві стратегії щодо підвищення рівня енергоефективності та покращення якості повітря від промислового забруднення та зменшення ризиків промислових аварій;

– фінансові стратегії залучення інвестицій в інфраструктурну, технологічну перебудову (модернізацію) виробництв та збільшення використання ВДЕ;

– системи моніторингу викидів та, відповідно, механізми звітності для отримання адекватних даних про викиди з відповідних джерел забруднення;

– системи інформаційного супроводження екологічного становища об'єктів забруднення та змін, що відбуваються.

3. Удосконалення системи моніторингу та інформаційної прозорості екологічної системи в умовах децентралізації.

Рекомендувати Міністерству екології та природних ресурсів розробити:

– методологію розподілу коштів отриманих за Міжнародними угодами за регіонами України, враховуючи як внесок окремого регіону в наповнення таких інвестицій так і наявний екологічний стан регіону;

– принципи формування, фінансування та інформаційної прозорості системи моніторингу стану навколишнього середовища в умовах децентралізації.

Головне в процесі глобальних кліматичних змін те, що, незважаючи на здавалось би незначні загальні зміни (температури, рівня моря тощо), швидкість процесів, що відбуваються, зростає, що залишає достатньо невеликий проміжок часу для прийняття адекватних та рішучих заходів щодо уникнення катастрофічних наслідків таких змін.